

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри фінансів та
банківської справи

Протокол № 1 від “28 серпня ” 2018 р.

Зав. кафедри

Н.О. Слободянюк

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

Ступінь: бакалавр

Кількість кредитів ECTS 5

Розробник: Слободянюк Н.О.
проф. кафедри фінансів та
банківської справи, д.е.н.,
доцент

2018 – 2019 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Вибіркова для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» 075 «Маркетинг» 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» 292 «Міжнародні економічні відносини»
Семестр (осінній / весняний)	весняний
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, годин	33
Практичні / семінарські, годин	17
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	100
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	3
самостійної роботи студента	5,9
Вид контролю	залік

2. Програма дисципліни

Ціль – формування системи базових знань з теорії фінансів, грошей, кредиту, засвоєння закономірностей функціонування грошового та фінансового ринків як теоретичної основи державної, монетарної, валютної, податкової та бюджетної політики, розвитку банківської справи та ринку фінансових послуг; формування спеціальних знань і практичних навичок з питань організації фінансових відносин та їх функціонування на макро- і мікроекономічному рівнях.

Завдання: розкрити сутність, функції, концепції та роль фінансів, грошей і кредиту в ринковій економіці; закономірності та специфіку функціонування грошового ринку як теоретикометодологічної бази державної монетарної політики, структуру та практичні засади функціонування грошової системи, основи побудови банківської системи та операцій банків; закономірностей розвитку і функціонування валютного ринків та напрямів співробітництва України з міжнародними фінансово-кредитними установами.

Предмет: сутність фінансів, грошей та кредиту, їх функцій в суспільстві, роль в процесі становлення ринкової економіки, склад кредитної системи і

функцій її окремих компонентів, а також актуальні проблеми грошового обороту та кредитування.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

- Тема 1. Сутність і функції фінансів
- Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм
- Тема 3. Податкова система держави
- Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави
- Тема 5. Державні доходи та видатки
- Тема 6. Державний кредит
- Тема 7. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій
- Тема 8. Фінанси населення
- Тема 9. Фінансовий ринок
- Тема 10. Міжнародні фінанси
- Тема 11. Сутність та функції грошей
- Тема 12. Грошовий оборот і грошові потоки
- Тема 13. Грошовий ринок
- Тема 14. Грошові системи
- Тема 15. Інфляція та грошові реформи
- Тема 16. Валютні відносини та валютні системи
- Тема 17. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм
- Тема 18. Кредит у ринковій економіці
- Тема 19. Кредитні системи
- Тема 20. Центральний банк та його роль в економіці
- Тема 21. Банківські установи як основна ланка кредитної системи
- Тема 22. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування фінансів та бюджетної системи держави.					
Тема 1. Сутність і функції фінансів	5	1	-	-	4
Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм	7	1	2	-	4
Тема 3. Податкова система держави	10	2	2	-	6
Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави	10	2	2	-	6
Тема 5. Державні доходи та видатки	5	1	-	-	4
Тема 6. Державний кредит	5	1	-	-	4
Тема 7. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій	7	1	-	-	6
Тема 8. Фінанси населення	5	1	-	-	4

Тема 9. Фінансовий ринок	5	1	-	-	4
Тема 10. Міжнародні фінанси	5	1	-	-	4
Разом за змістовим модулем 1	64	12	6	-	46
Змістовий модуль 2. Особливості побудови та функціонування грошово-кредитної системи країни					
Тема 11. Сутність та функції грошей	8	2	2	-	4
Тема 12. Грошовий оборот і грошові потоки	10	2	2	-	6
Тема 13. Грошовий ринок	5	1	-	-	4
Тема 14. Грошові системи	5	1	-	-	4
Тема 15. Інфляція та грошові реформи	10	2	2	-	6
Тема 16. Валютні відносини та валютні системи	8	2	2	-	4
Тема 17. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм	6	2	-	-	4
Тема 18. Кредит у ринковій економіці	10	2	2	-	6
Тема 19. Кредитні системи	6	2	-	-	4
Тема 20. Центральний банк та його роль в економіці	6	2	-	-	4
Тема 21. Банківські установи як основна ланка кредитної системи	6	2	-	-	4
Тема 22. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи	6	1	1	-	4
Разом за змістовим модулем 2	86	21	11	-	54
Усього годин	150	33	17	-	100

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар запитань і відповідей Фінансова система та фінансовий механізм	2
2	Семінар з виконанням практичних задач Податкова система держави	2
3	Семінар з виконанням практичних задач Бюджет і бюджетна система держави	2
4	Семінар запитань і відповідей Сутність і функції грошей	2
5	Семінар з виконанням практичних задач Грошовий оборот і грошові потоки	2
6	Семінар з виконанням практичних задач Інфляція та грошові реформи	2
7	Семінар з виконанням практичних задач Валютні відносини та валютні системи	2
8	Семінар з виконанням практичних задач Кредит у ринковій економіці	2
9	Семінар – розгорнута бесіда Спеціалізовані кредитно-фінансові установи	1
Всього		17

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Добір статистичної інформації, підготовка аналітичних довідок..
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема семінарських занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування фінансів та бюджетної системи держави			
Семінар запитань і відповідей Фінансова система та фінансовий механізм	4	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: фінансова система держави, принципи побудови та структурні компоненти фінансової системи, сфери та ланки фінансової системи, склад органів та інституцій фінансової системи України. Джерело [1, 2-10].</p> <p>2. Самотестування. Підготовка до понятійного диктанту.</p> <p>3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційні завдання.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант, розв'язання ситуаційних завдань
Семінар з виконанням практичних задач Податкова система держави	6	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: податки, функції податків, основні елементи податку, податкова система, види податків та зборів, спеціальний податковий режим, податкове право і політика оподаткування України в сучасних умовах. Джерело [1, 2-5,12].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Самоперевірка знань шляхом визначення: суми ПДВ, яка підлягає сплати до бюджету, суми податку на прибуток, розміру плати за землю, суми сплачених податків за звичайною та за спрощеною системою оподаткування, суми акцизного збору; вміння сформулювати ціну виробу з ПДВ та визначити податкове зобов'язання, податковий кредит та суму ПДВ до сплати.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням практичних задач Бюджет і бюджетна система держави	6	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: сутність, значення та функції бюджету, бюджетний устрій України, бюджетна система України, закріплені доходи, регулюючі доходи, дотації вирівнювання, субвенції, кредитні ресурси, бюджетний процес. Джерело [1, 3,5,11,14].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Самоперевірка знань шляхом визначення сальдо державного бюджету, коефіцієнта забезпеченості мінімальних витрат, коефіцієнта</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань

		бюджетної забезпеченості та коефіцієнта автономії.	
Разом змістовий модуль 1	16/46		
Змістовий модуль 2. Особливості побудови та функціонування грошово-кредитної системи країни.			
Семінар запитань і відповідей Сутність і функції грошей	4	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: еволюція форм грошей, класифікація форм грошей, функції грошей Джерело [1, 9-12]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар з виконанням практичних задач Грошовий оборот і грошові потоки	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: форми грошового обороту та їхня характеристика, класифікація безготівкових розрахунків, особливості грошової маси в Україні, основні принципи організації готівкового і безготівкового грошових оборотів. Джерело [1, 9,10,14,17]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом визначення величини агрегатів грошової маси, кількості грошей, необхідних для безінфляційного обігу, швидкості обігу грошей.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням практичних задач Інфляція та грошові реформи	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: особливості інфляції на сучасному етапі, соціально-економічні наслідки інфляції, «шокова терапія», порядок проведення грошових реформ Джерело [1, 9-11,22]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом розрахунку базисних та ланцюгових індексів інфляції за звітний рік, визначення темпу інфляції, використовуючи «правило величини 70», визначення кількості років, необхідних для подвоєння рівня цін	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням практичних задач Валютні відносини та валютні системи	4	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: сутність валюти та її конвертованість, функції валютного курсу, еволюція валютних систем, складові елементи національної валютної системи. Джерело [1, 11,12,19]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом розрахунку відносної маржі (спреду) комерційного банку за відповідним рівнем курсів валют, визначення фінансового результату підприємства в гривнях після завершення розрахунків за контрактами у	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань

		валюти.	
Семінар з виконанням практичних задач Кредит у ринковій економіці	6	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: функції кредиту та їх особливості, види забезпечення кредитів, різниця між банківським і комерційним кредитом, кредитоспроможність клієнта, роль кредиту у сфері грошового обороту, споживчий кредит в Україні. Джерело [1, 10,12,21,22].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Самоперевірка знань шляхом розрахунку відсотків за користування позикою, суми вкладу з відсотками, реальний дохід вкладника з точки зору купівельної спроможності, розрахунку суми до погашення при різних способах нарахування %: 1) звичайні відсотки з точним числом днів;2) звичайні відсотки з приблизним числом днів;3) точний відсоток з точним числом днів, складання графіку обслуговування боргу.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар – розгорнута бесіда Спеціалізовані кредитно-фінансові установи	4	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: види фінансових посередників, перелік проблем макро- і мікрорівня, які вирішують фінансові посередники, відмінності між банківськими і небанківськими фінансовими посередниками. Джерело [1, 11,14,16].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Підготовка до презентації доповіді.</p>	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень
Разом змістовий модуль 2	30/54		
Разом	46/100		

8. Методи викладання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюється у випадку виставлення заліку: 100 балів за результатами змістових модулів дисципліни.

Оцінювання студентів протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Змістовий модуль 1						
Тема 2	4		5			9
Тема 3	4	5				9
Тема 4	2	5		15	10	32
Разом змістовий модуль 1	10	10	5	15	10	50
Змістовий модуль 2						
Тема 11	2		2			4
Тема 12	2	2				4
Тема 15	2	2				4
Тема 16	2	2				4
Тема 18	2	3				5
Тема 22	2		2	15	10	29
Разом змістовий модуль 2	12	9	4	15	10	50
Разом						100

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Індивідуальні завдання.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Основна

1. Слободянюк Н.О. Фінанси, гроші та кредит [Текст] : конспект лекцій / Н.О. Слободянюк // ДонНУЕТ. – Кривий Ріг, 2016. – 285 с.
2. Біла О. Г. Фінанси [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : рекомендовано М-вом освіти і науки України / О. Г. Біла, І. Р. Чуй . — Львів : Магнолія-2006, 2010 . — 390 с.
3. Вдовенко Л. О. Фінанси [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. О. Вдовенко, Н. М. Сушко, Н. Д. Фаюра ; М-во освіти і науки України, Вінниц. держ. аграр. ун-т . — К. : Центр учб. л-ри, 2010 . — 152 с.
4. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти) / Валерій Михайлович Опарін. — К. : КНЕУ, 2005. — 240 с.
5. Біла О. Г. Фінанси [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : рекомендовано М-вом освіти і науки України / О. Г. Біла, І. Р. Чуй . — Львів : Магнолія-2006, 2010 . — 390 с.
6. Гроші і кредит: Підручник. Затверджено МОН / Колодізєв О.М., Колесніченко В.Ф. - К., 2010. - 615 с.
7. Кузьмін В. В. Історія грошей [текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Кузьмін, О.П. Зикова; Херсон. економіко -правовий ін-т.-К.: Центр навчальної літератури , 2006.-176с.
8. Колодізєв О. М. Гроші та кредит : навч. посібн. для самостійного вивчення дисципліни / О. М. Колодізєв, О. П. Яременко. – Х. : ІНЖЕК, 2004. – 153 с.
9. Гроші та кредит / за ред. М. Савлука. — К.: КНЄУ, 2001. — 614 с.
10. Шило В. П. Фінанси підприємств (за модульною системою навчання) [Текст] : рекомендовано М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. : теорет.-практ. посіб. / В. П. Шило [та ін.] ; М-во освіти і науки України . — 2-ге вид. — К. : Кондор, 2011 . — 429 с.
Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні:
11. Затв. постановою Правління НБУ № 637 від 15.12.2004 // Дод. до “Вісн. Нац.Банку”. — 2005. — № 3.
12. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р., № 2121-III // Уряд, кур'єр. — 2001. — № 8. — 17 січ.

Допоміжна

13. Базилевич В. Д. Баластрик Державні фінанси : навч. посібн. / Базилевич В. Д. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : Атіна, 2004. – 368 с.
14. Гончаров А. Б. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / Гончаров А. Б. – Х. :ВД "ИНЖЭК", 2003. – 240 с.
15. Савлук М. І. Міжнародні розрахунки та валютні операції: Навч. посіб. / О. І.Береславська, О. М. Наконечний, М. Г. Пясецька та ін.; За ред. М. І. Савлука. — К.: КНЕУ, 2002.— 393 с
16. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2007. - 328 с.
17. Гроші, банки та кредит: у схемах і коментаріях: Навч. посіб. / За ред. Б. Л. Луціва.— Тернопіль: Карт-бланш, 2000.— 225 с.
18. Щетинін А. Г. Гроші та кредит : підручник / А. Г. Щетинін. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 432 с.
19. Хенни ван Грюнінг. Анализ финансовых рисков. Система оценки корпоративного управления и управления финансовым риском / Хенни ван Грюнінг, Соня Брайович ; пер.с англ. И. Г. Минервич, И. В. Крысина. – М. : Изд. "Весь мир", 2007. – 304 с.

Інформаційні ресурси

20. Матеріали офіційного сайту Міністерства фінансів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
21. Державна служба статистики України. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
22. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua/>.
23. Моторне (транспортне) страхове бюро України. – Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mtsbu.kiev.ua/>
24. Положення про державний реєстр фінансових установ : [розпорядження Держфінпослуг № 41 від 28.08.2003 р.]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0797-03>.
25. Про затвердження вимог до рейтингів фінансової надійності (стійкості) страховиків та перестраховиків-нерезидентів: [постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2003 р. № 1640]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1627-04>.
26. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» : [наказ, положення від 30.11.2001 № 559]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1050-0>
27. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг : [положення, затверджене Указом Президента України від 23.11.2011 № 1070/2011]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1070/2011>.

